

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 37. Quid notandum sit circa propositiones hïc damnatas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

„*Sylv. & Nav.*, quia scilicet Deus non diligeretur
 „appretiativè super omnia, si aliud ab illo amare-
 „tur, ut finis principalis. Addo, *Principalis*, quia ut
 „bene *Tolet. lib. 4. c. 9. n. 2.* Deus propter retribu-
 „tionem vitæ æternæ amari potest, sed minùs
 „principaliter, ut scilicet vita æterna, vel alia Dei
 „dona sint tantùm causa movens, ut faciliùs, ex-
 „peditiùs, & ferventiùs diligatur.

„ IV. Mortale & gravissimum omnium est, si
 „quis Deum formaliter oderit odio inimicitia,
 „seu malevolentia, (amori amicitia opposito)
 „v. g. si optes Deum non esse, non habere scien-
 „tiam, potentiam, &c. De his *vid. Laym. l. c. c. 8. n.*
 „31. *Bonac. loc. cit. p. ult. Sanchez. l. 2. c. 3. & 5. Regin.*
 „l. 17. n. 100.

A D D E N D A.

131

Q. 37. *Quid notandum sit circa propositiones hic
 damnatas. R. Seqq. §. 1. Inter damnatas ab
 Innoc. XI. sunt sequentes: 5. An peccet mortali-
 ter, qui actum dilectionis Dei semel tantum in vita eli-
 ceret, condemnare non audemus. 6. Probabile est ne
 singulis quidem rigorosè quinquenniis per se obligare
 præceptum Charitatis erga Deum. 7. Tum solum ob-
 ligat, quando tenemur justificari, & non habemus aliam
 viam, quâ justificari possimus. Ex damnatione ha-
 rum propositionum certum est nos obligari ad
 actum explicitum & formalem charitatis per-
 fectæ erga Deum, non tantùm semel sed sæpius
 in vita: Item sæpius quàm singulis quinquenniis;
 neque hoc tantùm per accidens, in quantum for-
 tè actus Charitatis erga Deum necessarius est ad
 actum alterius virtutis, qui fortè præcipitur, sed
 etiam per se & ratione præcepti specialis exigentis*

is actum Charitatis erga Deum, uti constat, tum ex relatis propositionibus, tum ex propositione 1. ab *Alex. VII.* damnata, quam retulimus n. 1.

§. 2. Quandonam & quoties hoc præceptum obliget, manet incertum: Aliqui nimis arctant; Alii nimis laxant: Quidam dixerunt obligare omni ferè tempore & horâ, quorum fundamentum est duplex, aliquorum est hoc, quia homo non potest esse sine aliquo amore, vel ergo habet amorem Dei vel mundi; si Dei bene est; si mundi, peccatum est, ergo obligatio est semper habendi amorem Dei: hæc est ratiocinatio *Fansenii* l. 3. de statu naturæ lapsæ c. 19. *Omnis affectus animi in alicujus rei amore versatur, qui cum non possit esse alius, nisi vel Creatoris vel creaturæ, & ille bonus, hic culpabilis sit, utpote amor mundi ab Apostolo veritus, profecto liquet omnem amorem, præter istam Charitatem, esse illam culpabilem cupiditatem: secuti sunt Sinnichius, Opstr. Haverm. aliique Lovanienses, sed opus non est doctrinam illam confutare rationibus, cum fulmine Vaticano sit sæpius percussa, nam inter Bajanas à Pio V. Greg. XIII. & Urb. VIII. damnatas hæc est 38: omnis amor creaturæ rationalis aut vitiosa est cupiditas, quæ Mundus diligitur, quæ à Joanne prohibetur, aut laudabilis illa Charitas, quæ per Spiritum sanctum in corde diffusâ Deus amatur. Deinde inter damnatas ab Alex. VIII. hæc est 7: omnis humana actio deliberata est Dei dilectio vel mundi; si Dei, Charitas Patris est; si Mundi, concupiscentia carnis, hoc est, mala est. Aliorum fundamentum est, quòd omnis actio sit peccatum, quæ non procedit ex motivo Charitatis, sed & hæc doctrina reprobata est, nam inter damnatas ab Alex. VIII. etiam sunt seqq: 9. revera*

peccat, qui odio habet peccatum merè ob ejus turpitudinem & disconvenientiam cum natura sine ullo ad Deum offensum respectu. 10. Intentio, quâ quis deestatur malum & prosequitur bonum, merè ut celestem obtineat gloriam, non est recta nec Deo placens. 11. Omne, quod non est ex fide Christiana supernaturali, quæ per dilectionem operatur, peccatum est. 12. Quisquis etiam æternæ mercedis intuitu Deo famulatur, Charitate si caruerit, vitio non caret, quoties intuitu licet beatitudinis operatur. 16. At vitio, quæ gehennæ & pœnarum metu concipitur sine dilectione benevolentie Dei propter se, non est bonus motus ac supernaturalis. Non est vera legis obedientia, quæ fit sine charitate, est prop. 16: inter Bajanæ. Ecce quàm graviter errârunt, qui ubique spirabant Charitatem & hoc ipso sibi nomen faciebant apud rudem Populum! Suadenda est quidem ubique Charitas, sed non ideo in omnes nostras actiones invehenda est illius obligatio: habendum est itaque pro certo, non peccari per eleemosynam datam merè ex compassione naturali, sine ullo ad Deum dilectum respectu: si Dicas, non peccari ex parte operis seu per commissionem, peccari tamen ex parte operantis per omissionem relationis ad Deum, Contra est, qui negat genus, negat omnes species, v. g. qui negat esse animal, negat esse tam hominem quàm brutum, ergo qui negat simpliciter peccari, dicendo absolutè non peccari, dicit nec peccari peccato commissionis nec omissionis, alioquin bene dicam absolutè eum non peccare, qui non audit Missam die festo, quia non peccat peccato commissionis.

Obicies. l. 5. n. 209. dicetur esse obligationem omnia

omnia referendi ad Deum, ideoque præcipere Apostolum, ut omnia faciamus in gloriam Dei: quod etiam dicunt SS:PP: ibidem referendi, ergo est obligatio omnia agendi ex charitate erga Deum, ergo semper amandi Deum. R. Omnia posse referri ad Deum, quamvis id non fiat ex motivo Charitatis, sed cujuscumque alterius virtutis vel honestatis, uti dicitur l. 5. n. 317. Et hoc vult S:Th: de Volunt: Dei a. 7. ad 8. dicens nos teneri agere ex dilectione naturali..... ad quam aliquis per principia naturalia pervenire potest, quæ invenitur in bonis ex genere & in virtutibus politicis.

Inst: S: Th. 1. 2. q. 100. a. 10. ad 2. ait, qui honorat parentes, tenetur ex Charitate honorare, non ex vi hujus præcepti, quod est, Honora parentes, sed ex vi hujus præcepti, diliges Dominum Deum tuum ex toto corde. R. Tantum vult teneri illum honorem parentum aliquo modo referre ad Deum, nam expressè addit, cum ista sint duo præcepta affirmativa, non obligantia ad semper.... potest contingere, quòd aliquis implens præceptum de honoratione parentum, non tunc transgrediatur præceptum de omissione modi Charitatis.

§. 3. *Sot. Ang. Almai. Gabr. Tabien. & alii dicunt hoc præceptum obligare omni die festivo, quam sententiam Carden, in 2. crisi d. 6. n. 9. dicit non esse contemnendam, quia cum certum videatur nos obligari ad frequentem repetitionem Charitatis, & tempus remittatur ad arbitrium Prudentum, videtur prudens designatio temporis esse dies festivus, qui dedicatus est cultui Dei, cultus enim optimus est actus Charitatis. Econtrà Castrop. t. 6. d. 1. p. 4. aliique communiter hoc probabilis negant, quia non scitur de tali præcepto; in dubio autem certius probari debet,*

maximè cùm Fideles in praxi illud non obser-
vent, neque agnoscant pro die festivo alia præ-
cepta, nisi de audienda Missa & omittendis servi-
libus, aut etiam quibusdam forensibus.

134 §. 4. Idem *Sotus & Valen.* dicunt tum obliga-
re, si quis adultus sit baptizandus: *Contrà* est, ra-
tione baptisimi non obligat, quia ad hunc sufficit
attritio: deinde nec ideo tum obligat, quòd ba-
ptizandus teneatur tum se profiteri servum Dei,
hoc enim faciet, si ex honesto metu, licet non ex
perfecto amore, ad hoc moveatur.

135 §. 5. *S. Anton. S. Bonav. Cajet.* alique 11: gra-
vissimi Authores cum *Carden.* à n. 47. dicunt ob-
ligare, si quis inciderit in mortale, & non possit
vel velit suscipere Sacramentum pœnitentiæ; id-
que statim, sive quamprimum post peccatum oc-
currit cogitatio ipsius peccati, nec intervenit ne-
cessarium impedimentum: fatentur autem hanc
obligationem non oriri ex generali obligatione
virtutis pœnitentiæ, hæc enim non obligat pro
semper sed pro certo tantùm tempore, v. g. om-
ni anno semel; neque ex lege Justitiæ, etiamsi
concedatur, quòd peccatum sit injuria contra
Deum, quamvis enim sit obligatio statim repa-
randi injuriam factam homini, hoc ideo est, quia
homo patitur damnum in bonis suis, si differatur
restitutio, quod in Deum non cadit, qui nullum
damnum pati potest ex dilatione reparandæ in-
juriæ; neque ex lege Charitatis erga Deum secun-
dùm se, hæc enim tantùm obligat, ut non multo
tempore differatur dilectio Dei, non autem, ut
statim diligatur, quando patratum est peccatum:
itaque obligationem illam colligunt, inprimis
ex verbis Christi, qui *Matth. 24. & 25. Marc. 13.*

LXX.

Luc. 12 præcipit nos semper vigilare & paratos esse ad mortem, non vigilat autem neque paratus est, qui non quærit justificationem à mortali, in quo est, quod fieri debet per dilectionem, quando deest vel non assumitur Sacramentum Pœnitentiæ, ergo qui tum non diligit Deum, non implet præceptum Christi. *Si dicas*, verba illa continere consilium tantum, *contra* insurgit *Carden.* à n. 55., probatque ex *SS. PP.*, *Ambr. Hiero. Theoph.* & aliis, qui expressè asserunt esse præceptum; & ratio est, quia consilium est de re voluntaria, hinc autem imponitur aliquid necessarium ad salutem, & sub cominatione, ne excludamur regno Dei, uti factum fatuis Virginibus, per quas significantur peccatores, ergo non proponitur per modum consilii sed præcepti. *Conf.* quia homo sub mortali tenetur suam salutem reddere securam à tali periculo, in quo si eam perdat, meritò censetur vituperabilis, sed qui est in mortali, & non potest vel non vult confiteri, non reddit salutem ita securam, nam in primis exponit periculo, nisi Deum diligat & conteratur, quia omni momento potest mori, vel naturaliter vel violentè; deinde si in tali statu moriatur, meritò censetur vituperabilis, ergo peccavit, & quidem mortaliter, cum non detur materia gravior, ergo erat præceptum in istis circumstantiis diligendi Deum. Hæc argumenta reddunt sententiam illam probabilem & meritò sequenda esset in praxi, nihilominus communior & absolute probabilis etiam est opposita, quam *S. Thom.* aliique Authores innumeri docent; quòd enim Christus velit nos semper esse paratos, hoc est pro securitate; quòd autem præcipiat

piat esse paratos, quando ipse veniet, seu quando moriemur, in hoc agnoscunt omnes esse præceptum, quod sufficit implere, quando prudenter iudicatur adesse periculum proximum mortis, non autem dum adest remotum tantum. Quod si adfit aliquod humanum periculum mortis, nec omnino proximum, nec planè remotum, v. g. si quis navigationem vel iter ingrediatur, in quo aliqui quandoque merguntur vel à Latronibus occiduntur, videtur fore grave peccatum, si quis sine confessione vel dilectione Dei se in tale periculum immittat, quia est summa imprudentia & temeritas in negotio supremi momenti: sed de quæstione tota redibit sermo, quando agemus de pœnitentia.

136 §. 6. *Sanch. Bonac. Aroz.* & alii dicunt hoc præceptum obligare, quando quis tentatur ad odium Dei. *Contra* est, quia hoc in eo tantum casu verum est, quo tentatio aliter vinci non posset, & tum per accidens obligaret illud præceptum.

137 §. 7. *Sorus. Val. & Nav.* dicunt obligare, quando quis audit blasphemari aut gravem injuriam fieri in Deum, ut sic quasi reparetur injuria. *Contra* est, non reparatur injuria, nisi is qui blasphemat Deum, è *contra* amet: deinde non spectat ad Charitatem sed ad Justitiam vel Religionem reparare talem injuriam.

138 §. 8. *Sot. Valen. Tol.* dicunt obligare, quando quis beneficium à Deo accepit. *Contra* est, quia tum sufficet gratias agere, sic enim satisficit honestati debitæ.

139 §. 9. *Sot. & Valen.* dicunt obligare, si aliquod opus magnum & difficile sit aggrediendum, v. g. defensio fidei coram Tyranno vel martyrium.

Contra

Contrà est, quia homo potest se aliter contra Tyrannum munire, quàm præcisè per elicatum formalem actum Charitatis.

§. 10. *Bannez* dicit tum obligare, quando quis vult Eucharistiam sumere. *Contrà* est, quia tale præceptum nullibi existat; & ad Eucharistiam sufficit status gratiæ. 140

§. 11. *Castrop.* suprà post rejectas sententias hæctenus relatas subdit cum *Suar.* & *Con.* esse obligationem sæpius diligendi Deum, quàm singulis trienniis semel: *Led. Hurt. Arr. Ills.* t. 3. n. 80. aliique cum *Mendo* d. 1. n. 143 dicunt esse obligationem saltem semel singulis annis: *Carden.* n. 18. dicit esse obligationem frequenter diligendi, ita ut videatur ipsi mortale, si quis ultra unum mensem integrum differat; & ratio est, quia Deus præcipit dilectionem suam in operibus, quæ frequenter solemus agere, postquam enim *Deut.* 6. dixisset: *diliges Dominum Deum tuum ex toto corde,* subdit, *eruntque verba hæc, quæ ego præcipio tibi hodie, in corde tuo, & narrabis ea Filio tuis, & meditaberis in eis sedens in domo tua & ambulans in itinere, dormiens atque consurgens:* ergo Deus vult continuationem & frequentiam illius dilectionis. Deinde homo graviter obligatur ad observanda reliqua Dei mandata, sed moraliter impossibile est ea omnia observare, nisi quis frequenter eliciat actum dilectionis Dei, uti experientia probat, qui enim vix semel per annum quærunt placere Deo, diu non persistent sine mortali, nec unquam agredientur media ardua & naturæ contraria, quæ sæpe necessaria sunt ad vitanda peccata, ergo est obligatio gravis frequenter diligendi Deum, maxime cum reliqua omnia præcepta ultimè ordinentur 141

dinentur

adinentur ad Charitatem, quæ est finis & perfectio Legis. Itaque cum in tanta sententiarum varietate nesciamus, quando & quoties sit diligendus Deus, arripiamus tutiora, tum ut sic assuescamus dilectioni Dei; tum ut certo satisfiat præcepto, tum etiam, quia actus dilectionis est omnium præstantissimus & supra omnes alios meritorius. Neque id censeretur debet nimis difficile, nam si homines totis diebus occupari possunt amore creaturæ, voluptatis, lucri &c.; cur non magis Dei, qui solus est omni amore dignissimus?

142 §. 12. Satisfit huic præcepto, quamvis amor Dei eliciatur in ordine ad alia præcepta implenda aut ad aliam virtutem exercendam, v. g. si quis eliciat, quia vult confiteri, vel ut vincat tentationem, quâ infestatur, ita *Carden.* à n. 14. Tenendum est tamen contra multos, quos citat & sequitur *Moya* tr. 1. q. 9. n. 21., præcepto Charitatis pro articulo mortis non satisfieri per Sacramentum pœnitentiæ susceptum cum attritione cognita, quia re ipsa perfectè amandus est Deus in fine vitæ, Sacramentum autem cum attritione non est amor, qualis requiritur.

143 §. 13. Fideles, qui sciunt elicere actum dilectionis Dei, & cum aliqua reflexione operantur, facillè satisfaciunt huic præcepto, quia concomitanter elicient; Charitas enim hæc est duplex, afficiens & efficiens, tum dicor habere Charitatem afficientem, quando Deo faveo suas perfectiones, volo illi bona, quæ habet, gaudeo illum esse, qui est, gratulor ei de honore, qui exhibetur, opto, ut nullus eum offendat, ut omnes ei ferviant, eum ament & colant; quos affectus habere est omnino facillè. Tum dicor habere Charitatem

ritatem efficientem, quando mandata Dei observo, vel aliquid boni facio, ideo, quia scio hoc velle Deum atque infinitæ ejus bonitati placere; itaque Fideles, qui sciunt opera sua, orationem v. g., auditionem Sacri, jejunium, eleemosynam, fugam peccatorum, observationem cujuscunque mandati placere Deo, sive Deum infinitè bonum hoc velle, nisi ea opera agant ex vana gloria vel pravo alio fine, præsumere possunt se ideo agere, quia sciunt Deum infinitè bonum id velle, quia Deo infinitè bono gratum est &c.; atque sic habent actum Charitatis efficientis erga Deum. Similiter qui attentè & feridè orat, *Pater noster*, quando dicit *sanctificetur nomen tuum, fiat voluntas tua sicut in cælo & in terra*, hoc ipso habet duos actus Charitatis erga Deum.

Q. 38. Quid notandum sit circa propositionem, 144
quam *Alex. VIII die 24 Aug. 1690. damnavit velut hereticam: bonitas objectiva consistit in convenientia obiecti cum natura rationali; formalis verò in conformitate actus cum regula morum: Ad hoc sufficit, ut actus moralis tendat in finem ultimum interpretativè. . . hunc homo non tenetur amare, neque in principio neque in decursu vitæ suæ moralis. R. Seqq:*

§. 1. Hæc propositio habet quatuor partes; prima pars dicit, in quo consistat bonitas objectiva actus moralis; secunda, in quo consistat bonitas illius formalis; tertia, quod ad actum morale sufficiat tendere in finem ultimum interpretativè, id est, quamvis operans, actu neque formaliter neque virtualiter neque habitualiter referat actionem suam ad finem ultimum, quia de eo non cogitat neque cogitavit, dummodo sit ita constitutus, ut ad eum referret, si de eo cogitaret,